

XX. századi költőink és íróink (legfőképp Ady és Móricz) műveiben is ható *vizsolyi Bibliának*. Szemelvényeket közül a zsoltárfordítók munkájából, köztük a Kodály Zoltán *Psalmus hungaricusának* szövegét adó Kecskeméti Vég Mihály 1561-es fordításából, és méltóképpen emlékezik meg Szenci Molnár Albertről. A világi művek fordításában is csak a legnevezetesebbeket ismerteti: Pesti Gábor *Aesopusát*, Heltai Gáspár meséit, Bornemisza Péter *Elektráját*, Huszti Péter *Aeneisét*, Haller János *Hármas históriáját*.

Műfordítás-irodalmunk fellendülését és első virágkorát a XVIII. század második felére és végére, a felvilágosodás és nyelvújítás korára teszi. Úgyszólván minden írónk fordít ebben a korban, közülük csak Kazinczyt, Baróti Szabót és Virág Benedeket emeli ki, egy-egy fordításrészletüket egybevetve későbbi vagy éppen mai fordítással, pl. Kazinczy és Arany *Hamletjét*, Baróti Szabó Dávid és Lakatos István 1962-es *Aeneisét*, Virág Benedek Horatius *Carmen saeculare* fordítását és Radó György mai tolmácsolását.

Az úttörők után bemutatja és értékeli első igazi nagy műfordítóinkat, akiknek munkája élő és maig felülmúlhatatlan: Vörösmartyt, Petőfit és Aranyt. Az utánuk következő vegyes fordítógárda, a Kisfaludy-Társaság költői és fordítói munkája nagyrészt elavult. Néhányat kiemel közülük (Szász Károlyt, Reviczky Gyulát, Vargha Gyulát, Bérczy Károly *Anyegin-*, Ábrányi Emil *Don Juan-* és *Cyrano-*, Györy Vilmos *Don Quijote-*fordítását), megjegyezve, hogy „gondosabb felmérésre volna szükség”.

A színvonalemelkedés, az ars interpretandi, a *Nyugat* műfordítóinak munkásságával következik be és tart napjainkban is. Részletesen foglalkozik a szerző Kosztolányi, Babits, Tóth Árpád, Szabó Lőrinc és Radnóti Miklós műfordítói munkásságával, bőséges stilsztikai, szemantikai, esztétikai elemzésben mutatva meg hibát és szépséget, ferdtést és remeklést, összehasonlítási alapnak adva az eredeti szöveget és nyersfordítását. Rövidebben tárgyalja Adyt, Juhász Gyulát, József Attilát, Dsida Jenőt. Vannak, akiket csak név szerint említ, hozzátéve: „és még sokak műfordítói műve immár mennyiségben is, minőségben is vetekszik a hajdani nagyokéval.”

Szabó Ede — célkitűzése szerint s a könyv terjedelmének korlátai között — kitűnő munkát végzett. Tájégyismerete és műveltsége magas fokú, ítéletei megalapozottak. Megállapításai szuggesztív erejűek: egyszerű olvasónak, kezdő fordítónak és irodalomtörténésznek egyaránt élvezetes olvasmányt, ösztönzést és útbaigazítást ad.

Szondi Béla

A szociológiai felvétel módszerei. A kötetet összeállította és a tanulmányokat válogatta: Cseh-Szombathy László és Ferge Zsuzsa. Bp. 1968. Közgazdasági és Jogi K. 430 l.

Szükségletet elégít ki ez a kézikönyv: a fellendülő szociológiai kutatások számára igen hasznos módszerbeli tapasztalatok gyűjteménye. Tekinthető tankönyvnek vagy a gyakorlati kutatás kézikönyvének, segédkönyvének. Segítőjének ott, ahol a hogyan tovább kérdése merül föl. A nemzetközi szociológiai irodalomban számos hasznos módszertani szakkönyv segíti már a kutatásokat. Ez a legjobb tájékozottsággal összeállított kötet a nemzetközi irodalom leghasznosabb és legkiemelkedőbb ilyen tárgyú eredményeit foglalja magában. Az általános vagy szociológusok elméleti felkészültsége, mint a munkához adtnak tekinthető feltétel, megszerezhető, fokozható. Ez azonban a kutatómunka egyik — bár alapvető — oldala. A gyakorlati vizsgálatok módszereiben, technikai lebonyolításában, a hipotézisek megközelítésének vagy már a vizsgálódások kiindulásának módjában azonban nehezebb a tájékozódás, pontosabban a helyes vizsgálati módok alkalmazása. Mivel azonban az eredményességet nemcsak befolyásolja, hanem el is dönti az, hogy helyes úton közelítette-e meg a kutató a vizsgált kérdést, a helyes módszer kiválasztása az egész munkára kihat. Az ebben való biztosabb tájékozódást, a megfelelő módszer megválasztását segíti ez a könyv.

Ha valamilyen szociológiai probléma magyarázatát a helyes úton próbáljuk megközelíteni, a valóságos helyzetnek megfelelő válasz jön létre, amelynek további, végleges feldolgozása után, az eredmény gyakorlati alkalmazásával visszahathatunk a vizsgált jelenségre — azaz olyan tudományos eredményhez jutunk, amely képes visszahatni a társadalmi valóságra és megváltoztatni azt.

A kötet hat fő fejezete kiterjed az empirikus vizsgálatok módjaira a témaválasztástól kezdve az adatgyűjtés módjain, az adatok feldolgozásán, értékelésén át az eredmények szociológiai értelmezéséig. Megfelelő példák, táblázatok segítik a módszerek leírásának helyes megértését.

A nemzetközi szakirodalom legjobbjaiból (Lazarsfeld, Hyman, Durkheim, Duverger stb.) válogatott tanulmányok elé értékes eligazító-bevezetőket, jegyzeteket adtak a kötet összeállítói. Ahol kellett, a megfelelő szakirodalmat önálló tanulmánnyal pótolták.

Kellemetlen, hogy a kötetbe illő szakirodalom átvételét sokszor szerzői-jogi problémák akadályozták.

A kötet értékét növeli a csatolt irodalom, tájékoztató annotációkkal.

Sinka Erzsébet